

Forfatter: Fibiger, Mathilde

Titel: Udrag fra Clara Raphael

Citation: Fibiger, Mathilde: "Clara Raphael", i Fibiger, Mathilde: *Clara Raphael*, udg. af Lise Busk-Jensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 48.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-fibiger01-shoot-idm140403940128864/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Clara Raphael

Sjette Brev

Den 3die Marts.

Min inderligste Tak for Dit kjære Brev! Det har givet mine Tanker meget at bestille, da Du paa ingen Maade kan blive enig med mig om Damerne's Bestemmelse. »Den Frihed og Selvstændighed, Du taler om, er der jo Ingen som forholder os. Du navnlig kan ikke klage, Du er jo i fuld Strid mod Fordommene!» saaledes skriver Du.

Var det mig dog muligt at forklare Dig, hvad der er saa klart for mig selv! Sagen er, at der er saa meget at sige derom, at jeg kunde bruge hele min Levetid dertil. – Jeg vil da prøve paa at meddele Dig et kortfattet Omrids af mine Anskuelse, men forud betinger jeg mig, at Du maa tage Dine kritiske Brillen af, og see mere paa Tanken end paa Udtryksmaaden. Camilla sagde engang om mig: Du er en god Advokat for alle slette Sager! – Nei, svarede jeg, kald mig heller en slet Advokat for den gode Sag. – Ja, svarede Sagføreren til Sagen, saa fik Du et anderledes Foredrag, end det jeg nu med nogen Ængstelse bereder mig til at holde.

Hvad vil Du sige, naar jeg begynder med den Prastand, at vort Kjøen slet ikke eksisterer endnu? Ja, hør blot lidt videre, saa troer jeg, Du vil give mig Ret. At existere er jo det samme som at leve, ikke sandt? – Hvad er da det, at leve? Martensen har i en af sine Taler besvaret det saaledes: det er at tiltage i Viisdom og Naade for Gud og Mennesker. Nu kommer det an paa hvad vi forstaae ved Viisdom. Her maa Øhleuschläger hjælpe mig. (I Følelsen af min Uduelighed som Sagfører, modtager jeg med Taknemmelighed de mindste Bidrag af oplysende Citater.) Hør da hvad han, som vi dog alle med Glæde erkjende for en Autoritet, siger derom:

Kun den er viis, som har en Hensigt, som med Ro
Til Maalet stræber Nat og Dag, som taber det
Beständig ei af Sigte --

Kun den er viis, som har en Villie; men kun den
En Villie har, som noget ret alvorligt vil.

Gjør mig nu den Tjeneste, at læsrive Din Tanke fra alle Enkeltheder, og stille Dig paa et Standpunkt, hvorfra Du kan kaste et Blik ud over Menneskeslægten. Har den en Hensigt? Stræber den til noget Maal? Ja, blandt alle særskilte Interesser øiner man een almindelig; Maalet hvortil den stræber, er Frihed og Enhed. Har den gjort Fremskridt i denne Retning? See tilbage til Katholicismens og Despotismens Tid, og Svaret er let at finde: Ja, den tiltager i Viisdom, den lever altsaa.

Jeg sagde Menneskeslægten; gjælder da det samme om Damerne? Have de nogen Deel i denne Udvikling? Have de en Villie? O ja, ti for een, kan man sige: De ville behage, de ville more sig selv, og kanske ogsaa Andre, de ville passe deres saakaldte Pligter (eller ogsaa forsømme dem), de ville bestandig holde gode Miner med Vorherre, at de kunne have Himlen i Baghaanden, hvis Jordens Lykke skulde slaac dem feil. – Men netop det, at der er saa meget de ville, hindrer dem i at have een Villie. Eller er der kanske en Hensigt i deres Liv, et Maal, de stræbe til? Nei, naar man undtager, at de, saa at sige, ere blevne hævede lidt ved Mændenes Stigen, at den almindelige Oplysning ogsaa har skinnet ind i deres Buur, have de ingen Fremskridt gjort. De tiltage altsaa ikke i Viisdom – existe-re ikke.

Glem ikke at jeg her kun har talt om Herrerne og Damerne i Almindelighed. Der kan altsaa, det indrømmer jeg, findes mange tusinde Damer, som have en Hensigt i deres Liv, som med alvorlig Villie stræbe til et ædelt Maal; og der kan være, og er Millioner *mauvais sujets* blandt Mændene, men her komme de ikke i Betragtning.

Ifald Du giver mig Ret i hvad jeg nu har sagt, vil Du vist undre Dig over, hvorledes det er muligt, at vi staae saa langt tilbage. Men betænk Trældommens Magt til Ødelæggelse! Da Friheden blev Bønderne forkyndt, græd Nogle af dem, og bade, om det maatte blive som det havde været. Og de havde dog en lysere Fortid at see tilbage til. Vor Stilling har fra Arilds Tid været underordnet; jeg veed ingen anden Grund at angive dertil, end at Styrken altid har behæ-